

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 15004-03-18 דגן נ' דגן

כבוד השופטת הבכירה מרים קסלסי

תובע

רונו דגן

ב"כ התובע: עו"ד י.קרמר ואח'

נגד

נתבע

שלמה דגן

ב"כ הנתבע: עו"ד יוסי לוי

ספרות:

יצחק אנגלרד חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

חקיקה שאוזכרה:

תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 (כפי שהיו נכון ליום 31.12.2020): סע' 99א, ד'1

חוק ההתיישנות, תשי"ח-1958: סע' 1, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 16

חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970: סע' 2

מיני-רציו:

* ביהמ"ש הורה על דחיית התביעה על הסף מחמת התיישנות. הטענה כי תביעה למתן חשבונות אינה מתיישנת אלא מתחדשת מדי יומו ביומו, נכונה כל עוד מערכת היחסים המיוחדת המאפשרת מתן חשבונות מתקיימת, אולם משנפסקה הפעילות המשותפת של שני הצדדים בשנת 2000, העילה למתן חשבונות מבוססת על אותה תקופה.

* דיון אזרחי – תביעה למתן חשבונות – התיישנות

* דיון אזרחי – התיישנות – קיומה

תביעה למתן חשבונות ותביעה כספית על סך 1,228,304 ₪.

בית המשפט קבע כלהלן:

התובע לא הצליח לשכנע שהליקוי הנפשי הזמני, במובן סעיף 11 לחוק ההתיישנות מנע מממנו להגיש תביעתו בשנית לאחר שנמחקה מחוסר מעש, למעט תקופה בת כחודשיים שאינה מסייעת לו להתגבר על טענת ההתיישנות. זו בחירתו של התובע באמצעות בא כוחו, להמתין לסיום הליך הגישור שהשתרע על פני שנים, ביודעו כי את תביעתו הראשונה הגיש בשיהוי רב, ועליו לשאת בתוצאות הכרוכות בכך.

הטענה כי תביעה למתן חשבונות אינה מתיישנת אלא מתחדשת מדי יומו ביומו, נכונה כל עוד מערכת היחסים המיוחדת המאפשרת מתן חשבונות מתקיימת, אולם משנפסקה הפעילות המשותפת של שני הצדדים בשנת 2000, העילה למתן חשבונות מבוססת על אותה תקופה.

השותפות הסתיימה ב-2000 ועילת התביעה שנוגעת לסכום שהתקבל מאוחר להחלטת הבורר צצה ב-2009. אין לומר כי כל חיוב חוזי שלא בוצע מהווה הפרה נמשכת משום שהמפר ממשיך להימנע מביצועו, שאם לא כן, תביעות בגין הפרת חוזה כאשר המפר לא ביצע את חלקו גם במועד מאוחר מזה הנקוב בחוזה לא יתיישנו לעולם, שכן מדי יום תיווצר העילה מחדש.

הטענה כי לצורך סעיף 15 לחוק ההתיישנות, הליך הגישור שהמשיך עד 12.3.17 מנע הגשת תביעה חדשה, אינה נכונה. "תובענה" הוגדרה בסעיף 1 לחוק ההתיישנות כ"הליך אזרחי לפני בית משפט", הליך הגישור אינו עונה על הגדרה זו. בענייננו, הליך גישור, גם אם הוא מתקיים על סמך כתבי טענות שהוגשו בתביעה שנמחקה, הוא הליך חיצוני לביהמ"ש ואינו בגדר תביעה, בדומה להליך גבייה מינהלי. אין כל מניעה להגיש תביעה בזמן שהליך מינהלי מתנהל, אותו הדבר לגבי הליך גישור, ולכן התקופה שבה הליך הגישור היה תלוי ועומד אינו רלוונטי לבחינת תקופת ההתיישנות. אשר על כן, יש לדחות על הסף את תביעת התובע בשל התיישנותה.

פסק דין

מבוא

1. לפני תביעה למתן חשבונות ותביעה כספית על סך 1,228,304 ₪. בעלי הדין הם אחים, אשר החזיקו 50% כל אחד במניות חב' דגן בטון בע"מ. חב' דגן בטון החזיקה ב-100% במניות חב' דגן חציבה, וזו האחרונה החזיקה 40% במניות חב' י.ש.ר. חב' לפיתוח בע"מ.

2. בעקבות סכסוך בין האחים והפסקת פעילותם המשותפת, התקיימה בוררות. במהלך דיון שהתקיים ביום 1.7.03 הצהיר הבורר עו"ד יוסף תוסיה הכהן "שהאופציה של י.ש.ר. (לרכוש קרקעות לבניה מהמינהל –מ.ק.) שייכת לצדדים בחלקים שווים". אין מחלוקת כי הצדדים לבוררות היו האחים עצמם, ולא החברות בהן החזיקו כבעלי מניות. (פרו' עמ' 20 ש' 1, עמ' 33 ש' 23).

3. לאחר הליך משפטי בין י.ש.ר. וחברות נוספות שהחזיקו באופציה, לבין מינהל מקרקעי ישראל (ה"פ 554/95), הגיעו הצדדים לידי פשרה בעקבותיה שילם המינהל פיצוי כספי (ההחלטה הרלוונטית התקבלה ב-7.1.08. מועד מדויק של התשלום בפועל לא נמסר על ידי הנתבע).

4. התובע טען שידע לראשונה כי התקבל פיצוי רק במאי 2009, כשהנתבע סיפר לו על כך ואמר שהסכום נמצא בנאמנות עבור התובע. הנתבע השיב בחקירתו הנגדית, כי מתוך הפיצוי הכולל ששילם המינהל - 4.5 מיליון ₪ הגיע לחב' י.ש.ר. רק 10%, וסכום זה "שוכב בחב' ישר", לא בבנק "אצל נאמן" (פרו' עמ' 33).

5. הנתבע הודה בקבלת כספים עבור חב' י.ש.ר., אך כפר בקיומה של מערכת יחסים בינו לבין אחיו המצדיקה מתן חשבונות בנוגע לכספים אלו. לטענתו, ההתחשבות היא בין החברות

- המחזיקות בח' י.ש.ר, ולא בין בעלי המניות. הנתבע גם כפר בעילת התביעה נגדו, גם משום שהתובע ויתר או מושתק מלטעון לזכות לקבלת סכומים נוספים, כיוון שהבוררות ביניהם מוצתה. בנוסף הוא מעלה טענות הנוגעות לשיהוי והתיישנות התביעה.
6. התובע טען בכתב תביעתו כי בחודשים הראשונים של שנת 2015 כשפגש הנתבע, לפני הגשת התביעה הראשונה, הוא סיפר לו שהתקבל סכום נוסף בסך 2 מיליון ₪. (ס' 23 לכתב התביעה וס' 15 לתצהיר התובע). הנתבע הכחיש מכל וכל וטען שמדובר בהמצאה.
7. פסק דין זה יעסוק בשלב הראשון של בירור התביעה למתן חשבונות: בטענות הסף, במהות היחסים בין הצדדים, האם היא מצדיקה מתן חשבונות, ובבחינת עילת התביעה לכאורה. על שלבי הבירור בתביעה למתן חשבונות והתנאים שעל התובע להוכיח ראו [ע"א 127/95](#) מועצת הפירות יצור ושיווק נ' מהדרין בע"מ ואח' [פורסם בבנו] (1977).

הליך משפטי קודם

([ת.א. 9852-05-15](#))

8. התביעה הראשונה למתן חשבונות הוגשה ע"י התובע ביום 6.5.15 (להלן: "התביעה הראשונה"). הצדדים הופנו לגישור במסגרת הליך מהו"ת. המגשר עדכן ביום 20.1.16 כי נקבעה ישיבת גישור ליום 26.1.16. ביום 21.1.16, החליט כב' השופט גד ארנברג כך: "לא ניתן טעם מדוע לא הסתיים הליך הגישור עד כה, למרות שניתנה ארכה למיצוי. לא יושג הסכם עד ליום 8.2.16 יוקצה התיק לשופט/ת להמשך הליכים".
- בדיעבד, מאחר שאיש לא ציין זאת לביהמ"ש בזמן אמת, עולה כי ביום 12.10.15 עבר התובע שבץ מוחי ובחלוף תקופה הוא השתקם (הצדדים חלוקים ביניהם בנוגע למשך תקופת נבצרותו ומידת שיקומו).
9. ביום 27.1.16 עדכן הבורר כי נקבעה ישיבה ליום 9.3.16, ושוב לא צוין דבר לענין משך הזמן בין פגישה לפגישה, או אולי היו פגישות נוספות. לפיכך, בהמשך להחלטה קודמת, הורה כב' השופט ארנברג להקצות התיק לשופט להמשך הליכים. כידוע, בהתאם ל[תקנות סדר הדין האזרחי תשמ"ד-1984](#) שהיו נהוגות באותה עת, סעיף [99 י"א](#), אין בהפניה למהו"ת וכל האמור בפרק [ז' 1](#) בתקנות "כדי לגרוע מכל מועד או זמן שנקבע בתקנות אלה או על ידי בית המשפט", וכך הועברה התביעה לטיפול.
- משלב זה ואילך מצויים היו הצדדים ובאי כוחם לפעול במקביל להליך הגישור ולעמוד בהחלטות בית המשפט.
10. ביום 1.4.16 ניתנה החלטה ע"י מותב זה, לפיה עד ליום 2.5.16 על התובע להגיב לבקשה לסילוק על הסף שהגיש הנתבע כבר ב-2.7.15. התובע ביקש ארכה בת 60 ימים לצורך מיצוי נסיונות הגישור, בקשתו נענתה באופן חלקי ונרשם: "תגובה תוגש בתוך 30 ימים. החלטה –

אם יהיה צורך בה תינתן בחלוף 30 ימים נוספים ובהעדר הסכם פשרה. בדרך זו תושגנה שתי המטרות: מתן הזדמנות לגישור וקידום התיק שמלאה לו שנה". (החלטה מיום 3.5.16).

11. ביום 3.7.16, לאחר שחלפו חודשיים מהמועד המוארך, משלא הוגשה תגובה לבקשה לסילוק על הסף, או כל בקשה אחרת רלוונטית, נמחקה התביעה מחוסר מעש.

12. ביום 7.7.16 המגשר ביקש בשם הצדדים אורכה בת 80 ימים "וזאת בשל התקדמות ההליך ולרגל הפגרה והחופשות הצפויות".

ביום 15.7.16 הגיש התובע בקשה מוסכמת לביטול המחיקה מחוסר מעש ונכתב בה כי "הליך הגישור הינו הליך פעיל", "הליך הגישור טרם הסתיים אך הצדדים התקרבו בעמדותיהם" עוד נטען כי בהעדר הליך בפני בית המשפט אין למעשה כל משמעות להליך הגישור – אליו הופנו הצדדים ע"י ביהמ"ש".

13. ביום 20.7.16 ניתנה החלטה הדוחה הבקשה וכך נכתב:

"הליך הגישור אינו מאבד מתוקפו בשל מחיקת התביעה. עם הגעה להסדר – יוגש ההסדר לאישור יחד עם הבקשה לביטול המחיקה. באם לאחר מיצוי הליכים לא יגיעו הצדדים להסדר, יכול התובע להגיש תביעתו מחדש. סכום האגרה ששילם יילקח בחשבון בעת הגשת התביעה. בשלב זה החלטת המחיקה בעינה".
ביום 12.3.17 עדכן המגשר כי הליך הגישור הופסק ולא הסתיים בהסדר.

14. ביום 19.4.17 הגיש התובע בקשה לחידוש הליכים בתביעה שנמחקה מחוסר מעש. בבקשה ציין כי "הליכי הגישור נמשכו זמן רב (בין היתר היות והתובע "חטף" ארוע מוחי והיה מאושפז מספר חודשים ולאחר מכן שהה זמן רב בשיקום), כאשר במהלך התקופה התקיימו מספר רב של ישיבות ונערכו שיחות רבות, כאשר הצדדים התקרבו מאוד בעמדותיהם אך למרבה הצער – לא עלה בידי הצדדים להגיע להסכמות". זו הפעם הראשונה שבה הוזכר מצבו הרפואי של התובע, ולא נטען כי זה היווה גורם להתמשכות ההליכים. ב"כ התובע מדווח כי במהלך התקופה התקיימו מספר רב של ישיבות. התובע היה ער לטענת התיישנות שטען הנתבע, וטען כי "אי חידוש ההליך הקיים עלול לפגוע בענין זה בתובע".

עוד באותו היום הבקשה נדחתה. כשנה לאחר מכן הוגשה התביעה הנוכחית.

התביעה הנוכחית

15. ביום 7.3.18 הוגשה התביעה השנייה, 20 חודשים וארבעה ימים מהיום שנמחקה התביעה הראשונה, שכזכור הוגשה כשש שנים לכאורה לאחר שהתגלתה לתובע עילת התביעה, ולכן יש לדון בטענת ההתיישנות שהעלה הנתבע בהזדמנות הראשונה.

דיון בטענת התיישנות

16. **סעיף 6 לחוק ההתיישנות** תש"יח-1958 קובע כי "תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה". הפסיקה קבעה כי יום לידתה של עילת התובענה הוא היום שבו "מתקיימות כל העובדות החיוניות הנדרשות לביסוס תביעה שניתן להצליח בה ולזכות בסעד המבוקש" (**ע"א 1650/00** זיסר נ' משרד הבינוי והשיכון [פורסם בנבו] (2003); **ע"א 9413/03** אלנקווה נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה, ירושלים [פורסם בנבו] (22.6.2008); **רע"א 901/07** מדינת ישראל – הוועדה לאנרגיה אטומית נ' גיא-ליפל, [פורסם בנבו] (19.9.2010)).

בתביעה שעילתה היא אכיפת חוזה שהופר (ובענייננו החלטת בורר שהופרה לכאורה), יום לידתה של עילת התובענה הוא יום הפרת החוזה (ראו **ע"א 6623/11** אלבו נ' פלדמן [פורסם בנבו] (2.1.14) ופסקי הדין המוזכרים שם, וכן **ס' 2 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה)**, התשל"א-1970).

17. לטענת הנתבע, המכחיש כל עילה למתן חשבונות או לקיומה של עילת תביעה נגדו, עוד כשהוגשה התביעה הראשונה היא התיישנה. לטענתו מירוך ההתיישנות מתחיל ב-2003 בעת שניתנה החלטת הבורר או לכל המאוחר ב-7.1.08 (מועד מתן ההחלטה של ביהמ"ש המחוזי). יש לדחות טענות אלו, נוכח הפסיקה דלעיל. במועד מתן החלטת הבורר לא התקבל כל פיצוי מהמינהל וגם לא במועד מתן החלטת בית המשפט, ולכן, בהנחה שלתובע קיימת זכות בכספים אלו, זכותו זו הופרה רק מאוחר לקבלת הפיצוי בפועל וסירוב הנתבע לשתף בו את התובע.

18. התובע טען כי רק בחודש מאי 2009 גובשה עילת התביעה – כשנודע לו בשיחה עם הנתבע, על כך שהתקבלו כספים. מכתב ב"כ התובע מיום 14.5.09 (נספח ו') מתעד את הידיעה של התובע. מכתב התשובה של ב"כ הנתבע מיום 24.5.09 מאשר את הידיעה: "אכן התקבלו כספים בחברה שבנדון". "המידע המצריך לענין זה, כמו גם המהלכים בהם יש לנקוט לחלוקתו בין הנוגעים בדבר, לרבות היבטי המיסוי הכרוכים בכך, נמצא אצל רו"ח שלהחברה, מר צבי רז. כדי לקדם את העניין מוצע בזה לקיים פגישת עבודה עם רו"ח רז... (נספח ז' לתצהיר התובע). פגישה כזו לא התקיימה. ולכן ניתן לומר כי לכאורה הפר הנתבע את התחייבותו, בחלוף זמן סביר ממועד קבלת הכספים ואי העברת חלקו של התובע. יצוין כי בשנת 2009 הבוררות לא הסתיימה, היא הושהתה עד למיצוי ההליכים המשפטיים שנקט האח השלישי בנוגע להחלטות הבורר ביחס לחלקו. הלה הגיש תביעה לביטול פסק בורר, אשר נדחתה וכך גם הערעור לביהמ"ש העליון).

19. הצהרתו של התובע בנוגע למקור ידיעתו אודות הכספים (ס' 11 לתצהיר), אושרה באופן חלקי על ידי הנתבע. הוא אישר בחקירתו שהכסף נמצא אצל נאמן, אך הכחיש כל זכות של התובע לחלק מהסכום, שגובהו לא ננקב באופן מדויק ולא הובאה כל אסמכתא לכך. יצוין

בהקשר זה כי בניגוד לתביעות "רגילות" התובע לא יכול באמצעות שאלון ובקשה לגילוי מסמכים לדלות מידע, אלא לאחר שתוכר זכותו למתן חשבונית מהנתבע.

"כאשר מתגבש אצל התובע חשד כלשהו להתקיימות העובדות שמכוחן נולדת עילת התביעה, לא תעמוד לו טענת התיישנות שלא מדעת. אף אם העובדות המהוות את עילת התביעה ידועות לתובע ברמה של קצה חוט, מתחיל להימנות מירוץ ההתיישנות" (עמ"נ 14398-02-17 פיינר נ' עיריית תל אביב [פורסם בנבו] (28.10.2017)).

קצה החוט בענייננו הוא אמרתו של הנתבע לתובע שהתקבל פיצוי מהמינהל בחודש מאי 2009. הטענה כי הנתבע אמר לתובע בתחילת שנת 2015 כי התקבל סכום נוסף, אמרה שהוכחשה ולא נתמכה בדבר, היא לכל היותר נדבך נוסף ל"קצה החוט". הידיעה אודות הפרת החלטת בורר כבר התגלתה לתובע במאי 2009.

20. אסכם עד כאן ואומר כך: עילת התביעה לכאורה קמה מאוחר לקבלת הפיצוי בפועל. היות שהנתבע סירב לגלות מתי התקבל הפיצוי ולא הוכיח כי התובע ידע או יכול היה לדעת פרטים אלו, קודם ל-15.5.09, כי אז זה המועד שממנו מתחילה להיספר תקופת התיישנות עילת התביעה. התביעה הראשונה הוגשה שש שנים לאחר המועד הנ"ל ולכן, **לו הייתה התביעה הראשונה עדיין תלויה ועומדת, טענת ההתיישנות שנטענה בה הייתה נדחית.** בכך אני מקבלת טענת התובע כאמור בסעיף 29 לסיכומיו.

עתה אבחן האם התובע הפסיד את זכותו לתבוע את הנתבע, נוכח חלוף הזמן בין מחיקת התביעה הראשונה להגשת התביעה השניה. אקדים המאוחר ואומר, כי אכן תביעת התובע התיישנה.

הדין הנוהג

21. סעיף 16 לחוק ההתיישנות קובע כך:

"נתעכב מנין תקופת ההתיישנות כאמור בסעיפים 10 ו-12 עד 15, לא תסתיים התקופה לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו חדל העיכוב; נתעכב מנין התקופה כאמור בסעיף 11 – לא תסתיים לפני שעברו לפחות שנתיים מן היום שבו חדל העיכוב".

התובע טוען לחלות סעיף 11 הקובע כך:

"בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו התובע לא היה מסוגל לדאוג לעניניו מחמת ליקוי נפשי או שכלי, זמני או קבוע, ולא היה עליו אפוטרופוס; ..."

22. ברע"א 3266/07 פלוני נ' הראל חברה לביטוח בע"מ [פורסם בנבו] (30.7.2009) דנה כב' השי' ע' ארבל בסעיף 11 בחוק ההתיישנות, וקבעה כך:

"התנאי הראשון בסעיף 11 לחוק ההתיישנות דורש כי התובע לא היה מסוגל לדאוג לענייניו וכי ישנו קשר סיבתי בין דרישה זו לבין הליקוי הנפשי. הסעיף מצייין כי

הליקוי יכול להיות זמני או קבוע. הסעיף אינו מפרט האם נדרש כי התובע לא היה מסוגל לדאוג לכל ענייניו או רק למקצתם, אך מתכלית ההוראה וממיקומה [בחוק ההתיישנות](#) ברי כי למצער צריך להוכיח כי התובע לא היה מסוגל להחליט באשר לביצוע פעולות משפטיות כגון הגשת תביעה או יפוי כוחו של עורך דין לצורך כך (השוו לסעיפים 8 ו-33(א)(4) לחוק הכשרות; כן ראו יצחק אנגלרד חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, ס' 13-1 בעמ' 148 (פירוש לחוקי החוזים מיסודו של ג' טדסקי, מהדורה שניה, 1995) (להלן: אנגלרד)). עם זאת, שומה לטעמי לערוך הבחנה בין פרשנות המונח "לא היה מסוגל לדאוג לענייניו" כפי שהוא מופיע [בחוק ההתיישנות](#) לבין פרשנות המונח כפי שהוא מופיע בחוק הכשרות, וזאת בשל תכליתם השונה של החוקים. בעוד שהפרק השלישי [בחוק ההתיישנות](#) בא להגן על תובע שאינו מסוגל לממש את זכויותיו, חוק הכשרות, הגם שאף הוא בא להגשים תכלית זו, יש בו תכלית נוספת שעניינה הגנה על כבוד האדם וחירותו והימנעות מכפיה ופטרנליזם המנוגדים לעקרונות אלו (אנגלרד, בעמ' 14-15; ע"א [1233/94](#) כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בבנו] (17.12.95)). מכאן כי בעוד שבית המשפט יפרש באופן זהיר את חוסר יכולתו של אדם לדאוג לענייניו לצורך הכרזה של פסול דין או מינוי אפוטרופוס לפי חוק הכשרות, הרי שפירוש אותו מונח לפי סעיף 11 [לחוק ההתיישנות](#) יעשה באופן רחב יותר לצורך הגנה על תובע שלא היה מסוגל להגיש את תביעתו בשל ליקוי נפשי או שכלי" (הדגשות לא במקור).

מהכלל אל הפרט

23. אין מחלוקת כי לתובע לא מונה אפוטרופוס בתקופה לה הוא טוען לקיומו של ליקוי נפשי זמני, ובכך עמד בתנאי השני של [סעיף 11 לחוק ההתיישנות](#). בנוגע להוכחת הליקוי עצמו, שמנע ממנו להגיש תביעה חדשה, התובע נבדק על ידי שני רופאים מטעמו שמסרו חוות דעתם (ד"ר פסברג רופא משפחה וד"ר מערבי – מומחה לגריאטריה ושיקום). מנגד הומצאה חוות דעת פסיכיאטרית של ד"ר פרל, אשר נתן חוות דעתו על סמך מסמכים שהוצגו לו. לטענתו אין כל יתרון בבדיקה, שכן מדובר בהערכת מצבו של התובע בעבר. יצוין בהקשר זה כי גם ד"ר מערבי מסר את חוות דעתו הנוכחית ללא בדיקה עדכנית של התובע. הוא הסתמך על מסמכים רפואיים רבים ועל חוות דעתו הקודמת מיום 9.10.18 (הוגש וסומן במ/1), שניתנה לתובע לתמיכה בתביעותיו את חברות הביטוח בענין תגמול סיעודי.

24. התובע היה מאושפז מיום 12.10.15 ועד 27.10.15 במח' הנוירולוגית בבי"ח הדסה עין כרם, ולאחר מכן אושפז במח' שיקום בבי"ח הדסה הר הצופים מה-27.10.15 למשך חודש, עד 27.11.15. (בי"ח התובע מכנה זאת התקופה הראשונה, בעוד שאצל ד"ר פרל מדובר בשתי תקופות. אין מחלוקת בין הצדדים כי התקופה שעד 27.11.15 לא צריכה להיחשב במנין תקופת ההתיישנות (ראו חו"ד ד"ר פרל ופרו' עמ' 29 ש' 16), אולם לא די בתקופה זו, כיוון [שסעיף 16 לחוק ההתיישנות](#) מאפשר להגיש תביעה עד שנתיים מהיום שבו חדל העיכוב המניי [בסעיף 11](#) ואלו חלפו ביום 25.11.17, בעוד שהתביעה השניה הוגשה ביום 7.3.18.

האם לקותו של התובע שמנעה הגשת תביעה נמשכה לפחות עד 8.3.16?

25. כשלושה שבועות לאחר שחרורו של התובע, הוא החל בשיקום במסגרת מח' שיקום יום של בית החולים, מ-20.12.15 ועד 21.3.16 במשך שלושה חודשים טופל כ-12 פעמים (פרו' עמ' 7). ד"ר פסברג מציין בחוות דעתו כי מצבו של התובע השתפר בצורה משמעותית והוא חזר להיות עצמאי יחסית, אלא שאז, במהלך שנת 2016 הופיעו אצלו סימני דיכאון תגובתי.

26. ד"ר מערבי אף הוא מטעם התובע, לא הזכיר בחוות דעתו ליקוי נפשי, אך טען כי השלשולים המרובים שסבל מהם התובע עד סוף יוני 2016 ריתקו אותו לביתו והוא לא היה מסוגל להתנייד, ברם, [סעיף 11 לחוק ההתיישנות](#) מתייחס לליקוי נפשי ולא גופני, בנוסף, השתתפותו בישיבות הגישור בימים 26.1.16 ו-9.3.16 לא עולה בקנה אחד עם התיאור הנ"ל, שכנראה היה מופרז במידה מסוימת.

27. זאת ועוד, ישיבות הגישור ומה שביניהן התנהלו בלוי צמוד של בא כוח התובע, שקיבל הנחיות ממרשו, או שלא היה זקוק להן, שהרי החזיק בידיו יפוי כח ולא הוכח שזה בוטל או הוגבל לתביעה הראשונה, הא הראיה שהגישור המשיך להתנהל גם אחרי מחיקת התביעה הראשונה. ב"כ התובע מיידע את ביהמ"ש בבקשת התובע לחידוש הליכים בתביעה הראשונה כי "במהלך התקופה התקיימו מספר רב של ישיבות ונערכו שיחות רבות, כאשר הצדדים התקרבו מאוד בעמדותיהם".

יכולות הדיבור וההבנה לא ניטלו מהתובע, ואם הצדדים התקרבו מאוד בעמדותיהם כנטען, בוודאי שהתקיים שיח ענייני בין התובע לעורך דינו.

הפרשנות הרחבה שמציע ביהמ"ש העליון לבחינת הליקוי הנפשי וחוסר המסוגלות לתפקד, אינה רחבה עד כדי כך. גם תשובת התובע: "הגעתי לישיבה כי המגשר הכריח אותי לבוא ואמר לי אתה חייב להיות, אבל זה לא אומר שאני הייתי במצב טוב, היו לי עליות וירידות" (פרו' עמ' 19 ש' 1-2), אינה מספיקה כדי להאריך התקופה של נבצרותו עד ליום 8.3.16.

סיכום ביניים

28. נוכח כל האמור לעיל, אני קובעת כי התובע לא הצליח לשכנע אותי שהליקוי הנפשי הזמני, במובן [סעיף 11 לחוק ההתיישנות](#) מנע ממנו להגיש תביעתו בשנית לאחר שנמחקה מחוסר מעש, למעט תקופה בת כחודשיים שאינה מסייעת לו להתגבר על טענת ההתיישנות. זו בחירתו של התובע באמצעות בא כוחו, להמתין לסיום הליך הגישור שהשתרע על פני שנים, בודעו כי את תביעתו הראשונה הגיש בשיהוי רב, ועליו לשאת בתוצאות הכרוכות בכך.

אשר על כן אני קובעת כי התובע לא הוכיח ליקוי נפשי זמני, כאמור [בסעיף 11 לחוק ההתיישנות](#).

אבחן כעת האם חלות הוראות אחרות [בחוק ההתיישנות](#) המסייעות לתובע לצלוח את טענת ההתיישנות.

תביעה למתן חשבונות אינה מתחדשת במקרה שבו היחסים המיוחדים פסקו

29. הטענה כי תביעה למתן חשבונות אינה מתיישנת אלא מתחדשת מדי יומו ביומו, נכונה כל עוד מערכת היחסים המיוחדת המאפשרת מתן חשבונות מתקיימת, אולם משנפסקה הפעילות המשותפת של שני הצדדים בשנת 2000, העילה למתן חשבונות מבוססת על אותה תקופה. ב"כ התובע הפנה לע"א 502/88 אדמונד שמעון נ' עזבון המנוח אלפרד שמעון ז"ל [פורסם בנבו] (1990), באותו מקרה התקבל הערעור משום שממועד המרמה בין השותפים חלפו שבע שנים, אך לא ממועד פירוקה של השותפות, או ממועד הודאתו של הצד שכנגד בדבר קיומה של שותפות. עוד נאמר שם כי בכל מקרה ההתיישנות תחול על מתן חשבונות לתקופה שהסתיימה שבע שנים קודם להגשת התביעה, ולכן אין בכך כדי להועיל לתובע. השותפות הסתיימה ב-2000 ועילת התביעה שנוגעת לסכום שהתקבל מאוחר להחלטת הבורר צצה ב-2009. בהקשר זה ניתן להשוות לאמור בע"א 3599/94 יופיטר נ' בנק לאומי לישראל בע"מ [פורסם בנבו] (1997): אין לומר כי כל חיוב חוזי שלא בוצע מהווה הפרה נמשכת משום שהמפר ממשיך להימנע מביצועו, שאם לא כן, תביעות בגין הפרת חוזה כאשר המפר לא ביצע את חלקו גם במועד מאוחר מזה הנקוב בחוזה לא יתיישנו לעולם, שכן מדי יום תיווצר העילה מחדש.

ראו גם **ת.א. (ים) 33909-11-10** אבו שחאדה נ' תוסיה כהן [פורסם בנבו] (23.3.2012), אליו הפנה ב"כ הנתבע, שם דובר על פיצוי שהתקבל מאוחר להפקעת מקרקעין שהצדדים היו שותפים בהם. התביעה נדחתה על הסף (המערער חזר בו מערעורו).

הליך הגישור אינו מונע הגשת תביעה חדשה

30. הטענה כי לצורך **סעיף 15 לחוק ההתיישנות**, הליך הגישור שהמשיך עד 12.3.17 מנע הגשת תביעה חדשה, פשוט אינה נכונה.

"תובענה" הוגדרה **בסעיף 1 לחוק ההתיישנות** כ"הליך אזרחי לפני בית משפט", הליך הגישור אינו עוה על הגדרה זו. **בע"א 748/89** שפירא נ' חייט [פורסם בנבו] (1994), אליו הפנה ב"כ התובע, הורחב המונח תובענה גם לבקשה לתיקון כתב תביעה, כאילו כתב התביעה המתוקן הוגש במועד הגשת הבקשה, גם אם היא אושרה ע"י ביהמ"ש במועד מאוחר להתיישנות. בענייננו, הליך גישור, גם אם הוא מתקיים על סמך כתבי טענות שהוגשו בתביעה שנמחקה, הוא הליך חיצוני לביהמ"ש ואינו בגדר תביעה, בדומה להליך גבייה מנהלי (ראו **רע"א 4302/16** עירית ירושלים נ' פרידמן [פורסם בנבו] (16.4.2018)).

אין כל מניעה להגיש תביעה בזמן שהליך מנהלי מתנהל, אותו הדבר לגבי הליך גישור, ולכן התקופה שבה הליך הגישור היה תלוי ועומד אינו רלוונטי לבחינת תקופת ההתיישנות.

בית המשפט אינו רשאי להאריך את תקופת ההתיישנות

31. האמרה של ביהמ"ש בהחלטה מיום 20.7.16 ומיום 19.4.17 לפיה התובע רשאי להגיש תביעה חדשה, אינה יכולה להאריך המועד הקבוע [בחוק ההתיישנות](#), אלא מציינת למעלה מן הצורך, את הידוע לכל העוסק בדין, שמחיקה מחוסר מעש אינה מהווה מעשה בית דין, ולכן רשאי להגיש התביעה פעם נוספת. מכל מקום, בית המשפט אינו מוסמך "בהעדר עילה להאריך או להשעות את מרוץ ההתיישנות קבוע בחוק" (הלכת פרדימן, [רע"א 4302/16](#) הנ"ל).

התנהגות פסולה והתיישנות שלא מדעת מוצו בהגשת התביעה הראשונה
32. הטענה כי חל [סעיף 7 לחוק ההתיישנות](#) – השעיית מרוץ תקופת ההתיישנות עקב התנהגות פסולה של הנתבע, אינה נכונה. טענה זו האריכה למעשה את המועד עד למועד הגילוי של עילת התביעה – 15.5.09 ואינה יכולה לשמש את התובע פעם נוספת, משום שלא הוכיח כי הטעיה ככל שהיתה מנעה ממנו להגיש תביעה חדשה תחת זו שנמחקה מחוסר מעשה. אותו הדבר לגבי [סעיף 8 לחוק ההתיישנות](#) – התיישנות שלא מדעת. עילת התביעה התגלתה לתובע בחודש מאי 2009 כפי הצהרתו שלו.

לא הוכחה הודאה בזכות

33. הטענה כי [סעיף 9 לחוק ההתיישנות](#) חל - הודאה בקיום זכות – דינה להידחות. התובע לא הוכיח כי הנתבע הודה בשנת 2015 בזכותו של התובע לקבל את חלקו ב-2 מיליון ₪. טענתו של התובע הייתה עדות יחידה של בעל דין ולא נסתייעה בכל דבר נוסף, לא בתשובות הנתבע ולא במסמכים שיעידו על קבלת הודאה כזו.

34. אשר על כן אני דוחה על הסף את תביעת התובע בשל התיישנותה.

נוכח התוצאה מתייטר הצורך לדון בטענות נוספות שהועלו ואף על פי כן אתייחס אליהם בקצרה.

35. לולא התיישנה התביעה, היה זוכה התובע בצו למתן חשבונות, באשר רשימת היחסים המיוחדים המזכה בצו כזה אינה סגורה בפסיקה. ראו [רע"א 8266/11](#) יו.בי.אמ נ' מעוז נסיעות בע"מ [פורסם בבנו] (16.8.2012), שם הוזכרו מערכות יחסים של שליחות, הרשאה, שותפות ונאמנות. במקרה הנוכחי, היות שני האחים שותפים שווים בהחזקת מניות בחב' י.ש.ר, ובנוסף החלטת הבורר בהליך הבוררות שבו האחים עצמם בחרו להרים מסך ולהתחשבן ביניהם, מקימים עילת תביעה כלפי הנתבע. בהקשר למתן חשבונות ועילת תביעה ניתן להפנות גם להליכים המשפטיים שהתקיימו בין האח הנוסף יחזקאל לבין הנתבע, שהסתיימו רק לאחרונה ([ע"א 6712/19](#) מיום 23.6.21), גם שם ההתחשבנות בין הצדדים מקורה בפסק הבורר תוסיה כהן. חילוץ הכספים מחשבון הנאמנות עבור חב' י.ש.ר לטובת שני הצדדים, הוא ענין משפטי ומיסויי טכניים בעיקרם (פירוק חברה, חלוקת דיבידנדים וכיו"ב) ואין בהם כדי להשפיע על מע' היחסים בין האחים.

36. טענת השיהוי כעילה לדחייה על הסף של התביעה לא עומדת לנתבע, נוכח ההלכה הפסוקה הנוהגת בסוגיה זו. לא הוכח כי התובע זנח תביעתו, או כי הגנתו של הנתבע קופחה, או שינה מצבו לרעה בתקופה שחלפה בין מחיקת התביעה הראשונה להגשת השניה, ואף בעצם הגשת התביעה הראשונה כשש שנים מאוחר לקבלת הכספים, שעה שכל העת מתנהלים הליכים משפטיים בין הצדדים, וחוסר תום לב מצידו של התובע בוודאי שלא היה כאן, אלא לכל היותר עקשנות בלתי נלאית (ראו [ע"א 6805/99](#) תלמוד תורה הכללי והשיבה הגדולה עץ חיים בירושלים נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה ירושלים [פורסם בנבו] (2003); [רע"א 901/07](#) מדינת ישראל – הוועדה לאנרגיה אטומית נ' גיא-ליפל [פורסם בנבו] (19.9.2010); [ע"א 8184/12](#) מרכז תורני לאומי נ' הרב קפלן [פורסם בנבו] (28.10.15).

37. גם הטענה הנוספת של הנתבע לפיה אין להחיל את [סעיף 15 לחוק ההתיישנות](#), ויש לכלול במנין הימים את התקופה שבה התביעה הראשונה הייתה תלויה, מהסיבה שהתובע התרשל בניהול תביעתו, נדחית. ההלכה הפסוקה כפי שנקבעה בענין זיסר ([ע"א 1650/00](#) זיסר נ' משרד הבינוי והשיכון [פורסם בנבו] (21.7.2003)) לא שונתה. [בע"א \(י-ם\) 34111-03-10](#) לוי נ' אליהו חברה לביטוח בע"מ [פורסם בנבו] (21.12.10) חזר ביהמ"ש המחוזי ואמר:

"עצם העובדה שהיה מדובר במחיקה מחוסר מעש (או במחיקה שנעשתה נוכח מחלל מצד התובע, כפי שמפורט בהחלטת המחיקה) אינה שוללת, כשלעצמה, את תחולת סעיף 15 לחוק ההתיישנות. המשיבות טענו שסעיף זה כלל לא חל במצב של מחיקה מחוסר מעש, ואולם כיום ברור, בניגוד למה שנפסק בעבר בענין זה, שגם במקרה של מחיקה מחוסר מעש או במקרה של הפסקת התביעה ביוזמת התובע, יכולה לחול הוראת סעיף 15 לחוק ההתיישנות) הדבר נפסק במפורש, בין היתר, בפרשת זיסר".

החלטות שונות של ערכאות דיוניות אחרות, כפי שהפנה אליהם ב"כ הנתבע (ס' 12 לסיכומיו), אינן מחייבות מותב זה, בכל מקרה, [סעיף 15](#) אינו מועיל לתובע, באשר השתהותו בין מחיקת התביעה הראשונה להגשת השניה הייתה גדולה מדי (יותר משנה, כפי שקובע סעיף 16).

סוף דבר

1. התביעה נדחית על הסף בשל התיישנות.
2. אני מחייבת את התובע לשלם לנתבע סך של 25,000 ₪ בגין הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין. הסכום ישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק, בחלוף 30 ימים מהיום ועד התשלום בפועל.

ניתן היום, כ"ז טבת תשפ"ב, 31 דצמבר 2021, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

מרים קסלסי 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה